

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วุฒิสภา

๕ เมษายน ๒๕๓๕

เรื่อง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐประสบปัญหาการบริหารงานที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิต
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามนายกรัฐมนตรี้ดังต่อไปนี้

ตามที่รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ในข้อ ๖.๑๑ โดยกำหนดว่าจะปรับปรุงระบบบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้มีความคล่องตัวและมีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการนั้น ปรากฏตามข้อเท็จจริงว่านับตั้งแต่ได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐแต่ละแห่งเลือกตั้งผู้บริหารตั้งแต่ตำแหน่งอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนักที่เทียบเท่าคณะจนถึงหัวหน้าภาควิชาต่อเนื่องกันตลอดมาจนปัจจุบันนั้น ได้ก่อให้เกิดปัญหาเชิงการบริหารงานในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง อันเป็นอุปสรรคในการบริหารงานที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิต ดังเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปนั้น สมควรอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องเร่งรีบหามาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้จะก่อให้เกิดความสูญเสียที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิตของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคตมากขึ้นตามลำดับ จึงขอเรียนถามว่า

๑. นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในนโยบายทั่วไปที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาตามความในมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทราบหรือไม่ว่า ระบบการเลือกตั้งหรือการได้มาซึ่งผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเกือบทุกแห่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประสบปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานในสถาบันการศึกษาของรัฐแต่ละแห่งจนมีผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิต กล่าวคือ ภายหลังจากการเลือกตั้งหรือการได้มาซึ่งผู้บริหารในสถาบันการศึกษาหลายแห่งได้ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณาจารย์และข้าราชการเกือบทุกระดับ ซึ่งบรรยากาศเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา และหากรัฐบาลทราบถึงปัญหาดังกล่าวนี้อันรัฐบาลจะมีแนวทางประการใดบ้างที่จะแก้ไขปัญหานี้ ขอทราบรายละเอียด

๒. เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหลายแห่ง คณะผู้บริหารที่ได้รับการเลือกตั้งตามข้อกำหนดของสถาบันการศึกษาในแต่ละแห่งมักจะใช้ระบบการบริหารในลักษณะ

“ต่างตอบแทน” มากกว่าที่จะใช้ระบบ “คุณธรรม” ตามความรู้ความสามารถ พฤติกรรมการบริหาร
ลักษณะนี้เป็นผลทำให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีได้เกี่ยวข้องกับระบบการเลือกตั้งผู้บริหาร
ใดๆ แต่ได้รับการยอมรับความรู้ความสามารถทางวิชาการเสียขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่
เนื่องจากไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหาร จนเป็นเหตุให้ลาออกจากราชการเข้าสู่ภาคเอกชน
ทำให้รัฐสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีผลต่อการผลิตบัณฑิต ขอทราบว่ารัฐบาลจะแก้ไขปัญหาประการใดบ้าง

๓. รัฐบาลมีแนวทางอย่างไรที่จะทำให้ระบบการได้มาซึ่งผู้บริหารทุกระดับของสถาบันอุดมศึกษา
ทุกแห่งเกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย กล่าวคือมีความเป็นประชาธิปไตย โดยไม่เสียบรรยากาศทางวิชาการ
ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณาจารย์และข้าราชการโดยทั่วไปสามารถที่จะระดมผู้มีความรู้ความ
สามารถเข้ามาสู่การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาด้วยความสมัครสมานสามัคคีมีความภาคภูมิใจ
ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างสมเกียรติ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ดุสิต ศิริวรรณ

สมาชิกวุฒิสภา

คำตอบกระทู้ถาม

ของ นายคสิต ศิริวรรณ สมาชิกวุฒิสภา

เรื่อง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐประสบปัญหาการบริหารงาน

ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิต

ข้าพเจ้า นายบุญชู ศรีทอง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้ตอบชี้แจงกระทู้ถาม เรื่อง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐประสบปัญหาการบริหารงานที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิต จึงขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติดังนี้

คำตอบข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓ ขอรวมตอบชี้แจงดังนี้

รัฐบาลโดยทบวงมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงปัญหาระบบการเลือกตั้งหรือการได้มาซึ่งผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานในสถาบันการศึกษาของรัฐแต่ละแห่งและมีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ คือ

๑. ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้บัญญัติให้มีการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเกือบทุกระดับ ได้แก่ อธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ และหัวหน้าภาควิชา และบัญญัติให้สภาสถาบันอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง และแต่งตั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้ใช้วิธีการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารแตกต่างกันไปตามสภาพประวัติความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง โดยสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งได้ใช้วิธีการหยังเสียงหาซื้อผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และเป็นที่เชื่อถือของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษานั้นจำนวนหนึ่ง แล้วเสนอให้สภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสมที่สุด เพื่อแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารต่อไป ส่วนสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งได้ใช้วิธีการให้บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา ลงคะแนนเลือกผู้ที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมที่สุด และนำรายชื่อผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดเสนอสภาสถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาต่อไป ซึ่งวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผู้บริหารดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาความแตกแยกในหมู่คณาจารย์และข้าราชการอันเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

๒. รัฐบาลได้มอบหมายให้ทบวงมหาวิทยาลัยวางนโยบายและประสานงานกับสภาสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการสรรหาและพิจารณาแต่งตั้งผู้บริหารสถาบัน

อุดมศึกษา เพื่อให้สภาสถาบันอุดมศึกษาได้พิจารณาหาวิธีการที่เหมาะสมในการสรรหาผู้บริหารสถาบัน โดยไม่ใช้วิธีการเลือกตั้ง ซึ่งในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้ปรับเปลี่ยนวิธีการสรรหาผู้บริหารสถาบันจากวิธีการเลือกตั้งมาเป็นวิธีการตั้งคณะกรรมการสรรหา และให้บุคลากรทุกฝ่ายในมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อผู้เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกระดับ โดยไม่ใช้การลงคะแนนเลือกตั้ง หลังจากนั้นคณะกรรมการสรรหาจะพิจารณากลับกรองเสนอรายชื่อผู้เหมาะสมให้สภามหาวิทยาลัยพิจารณาตัดสินใจ ทำให้ลดปัญหาความขัดแย้งในสถาบันอุดมศึกษาลงได้มาก

3. รัฐบาลเห็นว่าวิธีการสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา โดยตั้งคณะกรรมการสรรหาดังกล่าว น่าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายได้มากที่สุด โดยบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษานั้น ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจำนวนหนึ่ง และให้สภาสถาบันอุดมศึกษาเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่สุดมาเป็นผู้บริหาร การสรรหาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จึงไม่สามารถใช้วิธีการหาเสียงจากบุคลากรในมหาวิทยาลัยได้ ทำให้ปัญหาความขัดแย้งและการใช้ระบบบริหารในลักษณะต่างตอบแทนลดลง ก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี และความภาคภูมิใจแก่บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษานั้นมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปว่า รัฐบาลมีแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการวางนโยบายและผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง สรรหาผู้บริหารโดยไม่ใช้วิธีการเลือกตั้ง แต่ควรใช้วิธีการให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และให้สภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาเลือกผู้ที่เหมาะสมที่สุดเป็นผู้บริหารสถาบัน ซึ่งวิธีการดังกล่าวเชื่อว่าจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย มีความเป็นประชาธิปไตย ไม่เสียบรรยากาศทางวิชาการ ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณาจารย์ และเมื่อผู้บริหารมิได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง การใช้ระบบการบริหารงานในลักษณะ “ต่างตอบแทน” จึงน่าจะหมดไปเหลือเพียงระบบ “คุณธรรม” เท่านั้น